

SZAKMAI BESZÁMOLÓ
OTKA PD 105020 (2012-2016)
F. Molnár Mónika

1) Az eredmények szöveges összefoglalása

A kutatás során a kitűzött célkitűzéseket sikerült legnagyobb részt megvalósítani. A kutatómunka során sikerült átfogó módon feltárni az olasz hadi írók és diplomaták kapcsolatrendszerének egy részét, és az összegyűjtött anyagot sikerült szerves formában feldolgozni is. Természetesen a négyéves kutatás során a projekt belső arányai és hangsúlyai olykor némileg módosultak: egyes előzetesen tervezett esettanulmányok kevésbé hangsúlyosan kerültek be a záró monográfiába, míg másokat – a visszajelzéseket figyelembe véve – mélyebben és több szempontból dolgoztam fel; azonban ez véleményem szerint elkerülhetetlen velejárója egy többéves tudományos munkának. A kutatás egyes részeredményeit négy országban ismerttettem konferenciákon a tudományos közvéleménnyel, és a kapott visszajelzéseket is beépítettem a kutatásomba. A számos megvalósult publikáció mellett a kutatás eredményeit legteljesebb formában a megírt és megjelentetett monográfia jelenti, amelyben az itáliai hadvezérek és hadi írók, elsősorban Raimondo Montecuccoli, Antonio Caraffa és Luigi Ferdinando Marsigli magyarországi törökellenes tevékenységének és kapcsolatrendszerének bemutatása mellett, számos eddig kiadatlan, új forrásközlést tartalmaz a témára vonatkozóan.

A kutatás során, az itáliai származású hadvezérek tevékenységének vizsgálatával, arra kerestük a választ, hogy milyen kölcsönhatás volt a keresztények és muszlimok, a Magyarországon élő két világ között a 17. század második felében, amikor ismét az ellentétes erők egymásnak feszülésének lehettünk tanúi. A külföldön (Itáliában, Bécsben, Isztambulban) található kiadott és kiadatlan források: levelezések, memoárok, jelentések, feliratok, krónikák és egyéb levéltári források alapján képet kaptunk a Habsburg szolgálatban álló hadvezérek diplomáciai és katonai tevékenysége mellett arról is, hogy hogyan látták a törököket, milyen interkulturális transzfer zajlott a török Magyarországról való kiűzésének időszakában. Kirajzolódott továbbá, hogy mi módon hatott rájuk a bécsi udvar politikai légköre, milyen diplomáciai erőfeszítések folytak a küzdelmek hátterében és hogy ennek során milyen mértékben tudták hasznosítani az oszmánokkal kialakult korábbi kapcsolataikat.

2) Publikációk

Az adott időszakban az OTKA támogatásával a záró monográfián túl megjelent két olasz nyelvű:

- Nuova visione degli intellettuali italiani sulla cultura musulmana del Seicento: Luigi Ferdinando Marsigli e Giovanni Battista Donado sulla letteratura e scienza praticata dai Turchi
- Manoscritti italiani nel Fondo Marsili di Bologna sull'Impero Ottomano Il primo viaggio a Constantinopoli (1679.)

három angol nyelvű:

- Italian information agents in the Hungarian theatre of war: Luigi Ferdinando Marsigli between Vienna and Constantinople
- The Crisis of the Ottoman Empire Seen by 17-18th-century Italians
- An Italian Information Agent in the Hungarian Theatre of War: Luigi Ferdinando Marsigli between Vienna and Constantinople

egy magyar nyelvű:

- Regionalizmus a 17. század második felének olasz kortárs Magyarország-elemzéseiben

valamint egy német nyelvű tanulmányom:

- Der Friede von Karlowitz und das Osmanische Reich

3) Konferencia előadások

Az elért eredményeket négy nemzetközi konferencián volt alkalmam bemutatni:

- a Berlinben a Humboldt Egyetemen 2013.01.11-13. közt zajló 'Relocating Borders: a comparative approach' című nemzetközi konferencián a Religious boundaries in the borderlands: regulating and blurring szekcióban adtam elő 'Borders Between Muslims and Christians. Ottoman-Habsburg Frontier in Southeastern Europe' címmel. Ennek az előadásnak a témája Luigi Ferdinando Marsigli munkásságához és kapcsolatrendszeréhez kapcsolódott.

- a Rómában a Sapienza Egyetemen 2013. 06. 20-22. közt zajló 'Empires and Nations from the 18th to the 20th century' nemzetközi konferencián tartott 'Crisis of the Ottoman Empire Seen by 17-18th-century Italians' című előadásomon pedig a Carlo Ruzzinivel és L. F. Marsiglival kapcsolatos új eredményeimről számolhattam be.

- a Budapesten 2014 május 13-14,-én zajló 'Contacts and Conflicts in Central and Southeast Europe: Hungarian and Bulgarian Approaches' ismertettem az elért eredményeket "Italian Contacts in the Ottoman-Habsburg Conflict in the Hungarian Theatre of War" címmel

- végül 2015 október 14 és 17 között Sakaryában (Törökország) International Congress on Ottoman Studies címmel rendezett nemzetközi konferencián 'Raimondo Montecucoli's Relations with the Ottomans in the XVIIth Century' címmel tartottam előadást és ismertettem a Raimondo Montecucolival kapcsolatban összegyűlt anyagaimat a nemzetközi oszmanista közösségnek.

- az Antonio Caraffával kapcsolatos kutatási eredményeimet, már a pályázati időszak lezárulta után, 2016. októberében szintén Törökországban (Trabzon) fogom ismertetni.

4) Kutatóutak, konzultációk

A kutatás során több külföldi és belföldi kutatóutat valósítottam meg, amelyek során a következő könyvtárakban tanulmányoztam az I. Lipót szolgálatában álló itáliai hadvezérek forrásanyagát:

Olaszország:

Firenze - Biblioteca Nazionale di Firenze

Bologna - Biblioteca Universitaria di Bologna

Modena – Archivio di Stato di Modena; Mappario Estense

Ausztria:

Bécs - Österreichische Nationalbibliothek, Állami Levéltár

Törökország:

Isztambul - Isztambuli Állami Levéltár; Isztambuli Egyetemi Könyvtár és a Nuri Osmaniye Könyvtár

A négy év alatt kutatásokat folytattam továbbá a nagyobb hazai gyűjteményekben is, ahol a hazai szakirodalmat is igyekeztem folyamatosan nyomon követni

- OSZK

- Akadémiai Könyvtár

- MOL

A következő szakértőkkel folytattam a négy év során konzultációt, kértem és kaptam szakmai segítséget: Maurizio Pistoso, Fabio Martelli és Raffaella Gherardi (Università degli Studi di Bologna), Franco Pasti és Rita de Tata (Biblioteca Universitaria di Bologna), Mario Casari (La Sapienza, Roma), Maria Pia Pedani (Università degli Studi di Venezia), Claudia Römer (Bécsi Állami Egyetem, Török Tanszék), Fazekas István (bécsi levéltári delegáció vezetője), Dávid Géza, Fodor Pál, Pálffy Géza, Oborni Teréz, Sudár Balázs, Gebei Sándor, Kovács Zsuzsa, Kerekes Dóra, Nagy Levente, Deák Antal András, Bene Sándor, Domokos György, Levent Yılmaz, Dario Brancato, Anna Benvenuti, Özgür Kolçak.

5) A projekt keretében átírt, illetve digitális, esetenként papírkép formában lemásoltatott kéziratok, dokumentumok

A négy év során mindvégig folytattam a legújabb vonatkozó szakirodalom beszerzését: a könyvvásárlást és fénymásolást.

Ugyanígy nagy hangsúlyt fektettem a források beszerzésére is.

- a Firenze Állami Levéltárban Raimondo Montecuccoli és Mattia de Medici levelezése 1663-1664-ből (ASF Mediceo del Principato, 5480)
- a firenzei Biblioteca Riccardiana Ms.1826-ből több törökökre vonatkozó kiadatlan forrást átírtam, illetve lemásoltattam
- a modenai Archivio di Stato anyagából a következő fondokból másoltattam: Cancelleria Ducale Estense. Estero. Carteggi e documenti di. DOCUMENTI DI STATI E CITTÁ; MAPPARIO ESTENSE, MILITARE, 9. SERIE; MAPPARIO ESTENSE, MILITARE, 9. SERIE; MAPPARIO ESTENSE, MILITARE, 9. SERIE; Carteggio di osservatori e di agenti estensi presso corti
- a Bolognai Biblioteca Universitariában a keleti kéziratok tanulmányozásával igyekeztem tisztázni azok eredetét
- Antonio Caraffa anyaga: Archivio di Stato di Napoli, Museo. Miscellanea di scritte. Stanza 147. Numero busta 99 B 146.